

Osmanlı'dan Günümüze...

MECLİS İÇTÜZÜK METİNLERİ

IX

(1960) T.C. Millî Birlik Komitesi
İçtüzüğü

KISA TARİHÇE

27 Mayıs askeri müdahalesinin ardından askıya alınan TBMM yerine yasama görevini üstlenen üç meclisin ayrı ayrı içtüzüğü vardır. Bu geçiş döneminin en yetkili yasama organı Millî Birlik Komitesi, askeri müdahaleyi yapan subaylardan oluşmuştu.

13 .12. 1960 tarihli ve 157 sayılı '1924 tarih ve 491 sayılı Teşkilatı Esasiye Kanununun Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesi Hakkındaki 12.6.1960 tarihli ve 1 sayılı Kanuna ek Kurucu Meclis Teşkili Hakkındaki Kanunun' 25. maddesi, Millî Birlik Komitesi İçtüzüğü'nün dayanağını oluşturmuştur. Bu içtüzükte hüküm bulunmayan hallerde ise eski içtüzüğün uygulanmasına devam olunması öngörülmüştü.

Ne zaman kabul edildiği kesin bilinmeyen ve Resmi Gazetede hiç yayımlanmamış olan Millî Birlik Komitesi İçtüzüğü, 20 bölüm ve 146 maddeden oluşmaktaydı.

FİHRİST*

BİRİNCİ BÖLÜM

T.C. Millî Birlik Komisinin Kuruluşu

Madde	Bölüm Başlığı
1	Millî Birlik Komitesinin kurulu�u
2	And ��me
3	Komite Başkanı ve Ba�kanlık k�tibi
4	Ba�kanlık Divanı
5	Sekreterlik ve Sekreterliğe bağlı müdürlükler

İKİNCİ BÖLÜM

Komisyonlar

6	Komite komisyonları
7	Güvenlik Komisyonu
8	İktisat Komisyonu
9	Sosyal İ�ler Komisyonu
10	Bayındırlık ve İmar Komisyonu
11	Komisyon �yelerinin görev bölümü
12	Komisyonlar �ye adedinin değiştirilmesi, geçici veya karma komisyonlar kurulması
13	Araştırma ve inceleme kurulları kurulması
14	Araştırma ve İnceleme kurullarının �yeleri ve seçimleri
15	Araştırma ve İnceleme kurullarında vazife alanların veya vazifeden ayrılanların yemini ve mal beyanı
16	Araştırma ve İnceleme kurullarında tutanak
17	Araştırma ve inceleme Kurullarının görevleri
18	Komisyon �yelerinin Araştırma ve İnceleme kurullarının görüşmelerine katılabilmeleri ve raporların imza edilmesi
19	Komisyon raporlarının bastırılması, dağıtılması ve yayımı
20	Tasarı veya tekliflerin Komitede savunulması
21	Komisyonlardaki tasarı ve tekliflerin sonuçlandırılma süresi
22	Tasarı ve tekliflerin Anayasaya ve T.C.M.B.K. doktrinine uygunluėu

* Madde numaraları kar ınsındaki bağlıklar metinde yoktur. Ancak, T.C. Millî Birlik Komitesi tarafından bastırılan metnin fihristinde kenar ba lıklar bulunduğundan, biz de buraya almayı uygun bulduk.

- 23 Komisyonların bakanlıklarla haberleşmesi
- 24 Komisyonların başkanları, memurları, uzmanları ve teklif sahiplerini dinlemeleri
- 25 Her üyenin komisyon görüşmelerine katılabilmesi
- 26 Komisyonların ve Araştırma ve İnceleme Kurulları kâğıtlarının saklanması
- 27 Komiteye verilecek dilekçeler hakkında yapılacak işlemler
- 28 Karara bağlanan dilekçeler ve bunlar hakkında itiraz
- 29 İlgili komisyonların diğer komisyonlardan mütalâa istegi
- 30 Dilekçelerde imza ve adres bulunması
- 31 Dilekçe sahiplerine cevap
- 32 Af dilekçeleri
- 33 Dilekçeler ve kararlar hakkında başkanların cevabı
- 34 Dağıtılmış olan Meclise verilmiş dilekçeler
- 35 İktisat Komisyonunun görevleri (Komite, Devlet Başkanlığı ve Sayıştaya ait bütçeler)
- 35 Denetçi ve görevleri saymanlığı teftiş
- 36 Kesin hesap kanunu tasarısı ile mutabakat beyannamelerinin ve Sayıştay tarafından verilecek raporlarla Yüksek Murakabe Heyetince verilecek raporların incelenmesi

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kanun tasarıları ve teklifleri, gerekçe raporları

- 37 Kanun tasarılarının gerekçe raporları ve havalceleri
- 38 Kanun tekliflerinin gerekçe raporları ve havalceleri
- 39 Kanun tasarı ve tekliflerinin geri alınmaları
- 40 Hükümsüz kalan tasarı ve teklifler

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Gündem ve birleşimler

- 41 Gündemin hazırlanması
- 42 Birleşim günleri, birleşim ve oturum
- 43 Toplantının açılma ve kapanması, yeter sayı, devam cetveli
- 44 Bakanların toplantıda hazır bulunması, temsilcilere söz verilme
- 45 Komite görüşmelerinin tutanağı
- 45 Tutanak özeti, bunların saklanması, yayılması
- 46 Başkan ve kâtiplerin görüşmeye katılmaları
- 47 Söz kesmek ve ötesi
- 48 Konudan ayrılımda söz kesme
- 49 Kendine sataşılın üyenin söz hakkı

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kanunların görüşülmesi

- 50 Kanunların görüşülmesi
- 51 Tasarı ve tekliflerin bastırılması
- 52 Gerekçe ve maddelerin okunması
- 53 Tüm üzerine söz, konuşmanın yeterliğinin oya konması
- 54 Görüşmenin yeterliğine karşı söz
- 55 Maddelere geçilme
- 56 Birkaç mesele veya fıkranın birbirinden ayrılması
- 57 Üslup ve sıralanış yanlışlıkları
- 58 Son şekil üzerinde söz
- 59 Görüşme sırasında soru
- 60 Andlaşma ve sözleşmelerin görüşülmesi
- 61 Sözleşmeler
- 62 Geri verilen kanunların yeniden görüşülmesi

ALTINCI BÖLÜM

Değiştirgeler

- 63 Değiştirgelerin nasıl verileceği ve komisyonlara havalesi
- 64 Görüşme sırasında verilen değiştirgeler
- 65 Görüşme sırasında verilip komisyona havalesi komisyon tarafından istenmiyen değiştirgeler
- 66 Değişiklik teklif edenlerin komisyonlarda fikirlerini bildirmesi
- 67 Değiştirgelerin ne zaman oya konacağı
- 68 Eklenmesi istenen maddeler

YEDİNCİ BÖLÜM

Kanunların yorumlanması

- 69 Yorum isteminin hangi komisyona havale edileceği

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Oylama

- 70 Türlü oy
- 71 Açık oy'un ne şekilde yapılacağı
- 72 Gizli oy
- 73 Para, vergi ve andlaşma işlerinde açık oy
- 74 Seçimler (Genel Kurul ve komisyonlarda)
- 75 Karar yeter sayısı
- 76 Anayasada değişiklik tekliflerinde yeter sayı

DOKUZUNCU BÖLÜM**Tutanaklar**

- 77 İki türlü tutanak (Harfi harfine ve özet)

ONUNCU BÖLÜM**Soru**

- 78 Soru hakkı
79 Sorunun açıklanması
80 Soru önergesi
81 Cevap
82 Cevabın geciktirilmesi
83 Soruyu soran gününde bulunmazsa
84 Soranın düşüncesini bildirmek hakkı
85 Bütçe görüşülmesi sırasında sorular

ONBİRİNCİ BÖLÜM**Gensoru**

- 86 Gensoru hakkı
87 Önergenin geri alınması
88 Geri alınan önergelerin bir başkası tarafından kabullenmesi
89 Gensorda üyelerin söz söyleyebilmesi
90 Gündeme geçilmesi
91 Gensorunun yeterliği
92 Gerekçeli önergeler
93 Bunlara fıkra eklenmesi
94 Komisyona havale edilen önergeler ve bunların retlenmesi
95 Bir gensoruya başka bir gensorunun eklenmesi
96 Bir gensoruya eklenen gensorular
97 Açık oya başvurulması

ONİKİNCİ BÖLÜM**Komite soruşturması**

- 98 İki şekil
98 Komiteye sunuş ve bakana haber
100 Bakan ve önerge sahibinin dinlenmesi, önergenin dikkate alınması
101 Soruşturmanın hangi komisyonda inceleneceği
102 Hükümetin bütün araçlarından faydalanma ve belgelere el koyma
103 Komisyonun süresi, başka yere gitmesi, tanık ve bilirkişi dinlenmesi

- 104 Sonuca varıncaya kadar o iş hakkında yeniden bir gensoru önergesi verilememesi
- 105 Komisyonun son raporu
- 106 Bilgi için soruşturma
- 107 Bu soruşturma sonunda cezaî ve malî mesuliyet ve adalet divanına sevk

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Dokunulmazlık

- 108 Dokunulmazlığın kaldırılması istemi ve şekli
- 109 Üyenin, kendini savunması veya savundurması

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Disiplin cezaları

- 110 Türlü cezalar
- 111 Uyarma
- 112 Ölçümlemek hakkı
- 113 Bir birleşimde iki defa uyarmanın sonucu
- 114 Kınama
- 115 Genel Kuruldan geçici olarak çıkarma
- 116 Bu cezanın nasıl uygulanacağı
- 117 Af dilemek
- 118 Salona girmekten yasaklılık

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

İzinlilik

- 119 Bir haftadan az izin
- 119 Daha fazla izinlilik
- 120 İzinsizlik

ONALTINCI BÖLÜM

Başkanlık Divanının görevleri

- 121 Çeşitli görevler
- 122 Divan üyeleri hakkında şikâyet
- 123 Oylarda Eşitlik
- 124 Seçimlerden çıkan meseleler
- 125 Başkanlığın görevleri
- 126 Kâtiplerin görevleri

- 127 İdare Amirlerinin görevleri
- 128 İdare Amirlerinin ara vermede Ankara'da oturmaları
- 129 Görev ve sorumlarda ortaklık
- 130 D zenlili in korunması, asker müfrezesinin kullanılması
- 131 İdare i leri hakkında soru

ONVED NC  BÖLÜM

Kolluk i leri

- 132 İ  ve d   güvenliği, asker müfrezesi
- 133 Komisyon odalarına girmek yasaklı ı
- 134 Dinleyiciler
- 135 Komite yapılarında suç işlenmesi

ONSEK Z NC  BÖLÜM

Komitenin i  hizmetleri

- 136 Törenlerde bulunacak heyetler
- 137 Genel Kurulda bakanlar adına söz söyleyecek memurlar

ONDOKUZUNCU BÖLÜM

Kitaplık

- 138 Kitaplık gözetimi
- 139 Müdürün danışma oyu
- 140 Kitap ve saire satın alınması
- 141 Müdürün  devi ve sorumu
- 142 Kitapların i reti verilmesi

Y RM NC  BÖLÜM

Bu T z   n dayanakları

- 143 De i tirme, ekleme, kaldırma
- 144 İ t z   n yorumu
- 145 Y r rl   n ba laması
- 146 T z   n yürütülmesi

(1960) T.C. Millî Birlik Komitesi İ t z   

BİRİNCİ BÖLÜM

T.C.Millî Birlik Komitesinin Kuruluşu

MADDE 1- T.C. Millî Birlik Komitesi; 1 numaralı geçici Kanunun 9'uncu maddesi gereğince adı geçen kanunun altında imzaları bulunan ba kan ve üyelerden kurulmuştur.

MADDE 2- T.C. Millî Birlik Komitesi  yeleri 1 numaralı geçici Kanunun 2 nci maddesi gereğince kendi aralarında ve Türk milleti huzurunda soyadlarının alfabe sırasına göre and içerler.

MADDE 3- Aynı kanunun 16 ncı maddesi gereğince Komite Başkanının bulunmadığı Komite toplantılarına üyelerden her biri soyadı alfabe sırasına göre Ba kanlık eder. Ba kanlık k tipli ini Komitenin en ge ek iki  yesi yapar.

MADDE 4- Ba kanlık Divanı:

I- Başkan (Başkanın bulunmadığı hallerde o gün Komiteye Ba kanlık eden zattır).

II- İki kâtip (1 numaralı geçici Kanunun 16 ncı maddesine göre en ge ek 2  ye).

III- Sekreterlikten kurulmuştur.

MADDE 5- Sekreterlik:

   sekreterden kurulur. Dağıtılan Türkiye Büyük Millet Meclisinin İdare Amirli i ve Umum  K tiplik görevleri bu kurul tarafından yapılır.

Kanunlar, Tutanak, Bütçe Kalemi, Saymanlık, Husus  Kalem, Basımevi, Zat ve K  it İ leri, Millî Saraylar, Daire, K taplık Müdürlükleri ile Dilekçe Bürosu, Doktorluk ve Emniyet Amirli i, Türkiye Cumhuriyeti Millî Birlik Komitesi Sekreterli ine ba lanmı tır.

İKİNCİ BÖLÜM

Komisyonlar

MADDE 6- T.C.M.B.K. 4 komisyon halinde çalışır:

- Güvenlik Komisyonu,
- İktisat Komisyonu,
- Sosyal İ ler Komisyonu,
- Bayındırlık ve İmar Komisyonu.

MADDE 7- Güvenlik Komisyonu 11  yelidir. Aşağıdaki bakanlıkların hizmetlerinin güdümü ve denetlemesi ile görevlidir:

- Millî Savunma,
- İ  leri,

- c) Dışişleri,
- d) Ulaştırma.

Anayasa konusuna giren işler de bu komisyonda görüşülür.

MADDE 8- İktisat Komisyonu 10 üyedir. Aşağıdaki bakanlıkların hizmetlerinin güdümü ve denetlemesi ile görevlidir:

- a) Maliye,
- b) Sanayi,
- c) Tarım,
- d) Ticaret,
- e) Gümrük ve Tekel.

Dağıtılan T.B.M.Meclisinin Bütçe ve Sayıştay komisyonlarına kanunlarla verilmiş olan görevlerle Bütçe ve İktisadî kamu kuruluşları ile ilgili ve Sayıştay Başkanlığının çalışma konusuna giren işleri de bu komisyon yapar.

MADDE 9- Sosyal İşler Komisyonu 10 üyedir. Aşağıdaki bakanlıklar hizmetlerinin güdümü ve denetlemesi ile görevlidir:

- a) Adalet,
- b) Millî Eğitim,
- c) Basın - Yayın ve Turizm,
- d) Sağlık ve Sosyal Yardım,
- e) Çalışma.

MADDE 10- Bayındırlık ve İmar Komisyonu 3 üyedir. Aşağıdaki bakanlıklar hizmetlerinin güdümü ve denetlemesi ile görevlidir:

- a) Bayındırlık,
- b) İmar ve iskân işleri.

MADDE 11- Komisyonlar üyeleri arasında görev bölümü yapabilirler.

MADDE 12- T.C.M.B.K. gerekirse komisyonlardaki üye adedini değiştirebilir. Geçici veya karma komisyonlar kurabilir.

MADDE 13- T.C.M.B.K. yukarda yazılı komisyonlara muvazi olarak komisyon fonksiyonlarını dâhil işlerde plânlama vs denetleme ile görevli, Başkanlığa bağlı "Araştırma ve İnceleme Kurulları" kurar. Kurul bir başkan ve yeteri kadar üyeden kurulur.

MADDE 14- Araştırma ve inceleme kurullarının üyeleri; üniversiteler öğretim üyeleri, meslekî teşekküller, sanayi erbabı ve idarî kadrolar içerisindeki ehliyetli kişiler arasından, komisyonlarınca veya Komite üyelerince yapılacak tavsiye üzerine, T.C.M.B.Komitesi Başkanlık Divanınca seçilir.

MADDE 15- Araştırma ve inceleme kurullarında vazife alanlar vazifelerine yemin ve mal beyanı ile başlarlar. Vazifelerinden mal beyanı ile ayrılırlar.

MADDE 16- Araştırma ve inceleme kurullarınca görüşmeler, aksine karar alınmadıkça, tutanağa geçirilir. Görüşmelerin tutanağa geçirilmesi işi Umumi Kâtiplikçe düzenlenir.

MADDE 17- Araştırma ve inceleme kurullarının görevleri, konuları ile sınırlandırılmıştır. Kurul gerekli görürse diğer bir kurulun mütalâasını alabilir veya diğer kuruldaki teklif veya tasarıyı mütalâa beyan etmek üzere isteyebilir.

MADDE 18- Komisyonlar üyeleri Araştırma ve inceleme kurullarının görüşmelerine katılabilirler. Raporlar komisyon ve kurul üyelerince imzalanır. Görüşmelerin neticesinde Komiteye sunulacak raporlarda sadece komisyon üyelerinin imzası bulunur.

MADDE 19- Sekreterlik raporu bastırır, Komite Başkanına verir ve üyelere dağıtır. Aksine karar verilmedikçe dağıtılmayan raporlar Komitede görüşülemez.

Komite, Araştırma ve İnceleme kurullarınca hazırlanan raporların yayımına karar verebilir. Raporlar başkanlığa verildikçe Tutanak Dergisine ve gündeme geçer, levhaya asılır.

MADDE 20- Bir tasarı veya teklifi Komitede teklif sahibi veya ilgili komisyon sözcüsü savunur.

MADDE 21- Komisyonlara gönderilen teklif ve tasarılar alındığı günden en çok 15 gün sonra Genel Kurula getirilir. Bu süre içinde neticelendirilemezse gerekçesi ile Genel Kurula bildirilir. Aksi halde Hükümet veya teklif sahibi tasarinin veya teklifin gündeme alınmasını isteyebilir.

MADDE 22- Komisyonlar kendilerine gönderilen teklif ve tasarıların inkılâp Anayasasının ruhuna ve T.C.M.B.K. doktrinine uyup uymadığını incelemekle görevlidir. Aykırı teklifler gerekçesi gösterilerek reddedilir.

MADDE 23- Komisyonlar bütün bakanlıklarla doğrudan doğruya haberleşebilir, acele hallerde ilgililerden haber ve bilgi isteyebilirler.

MADDE 24- Komisyonlar bakanları ve uzmanları izahat vermeye davet edebilirler.

Özürli bakan, namına yetkili memurunu gönderebilir. Kanun teklifi sahibi teklifinin incelenecği grup toplantısında mütalâa beyanına davet edilir. Teklif sahibinin gelmemesi meselenin görüşülmesine mâni değildir.

MADDE 25- Bir komite üyesi görevli olmadığı komisyonda görüşmelere katılabilir. Fakat oy kullanamaz.

MADDE 26- Komisyonlarla Araştırma ve İnceleme kurullarının evrak, vesika ve tutanakları, aidoldukları tasarı ve teklifler Komite kararına iktiran ettikten sonra T.C.M.B.K. evrak hazinesinde saklanır.

MADDE 27- 491 numaralı Teşkilâtı Esasiye Kanununun 82 nci maddesi gereğince, vatandaşlar tarafından, gerek kendilerine ve gerek kamu hizmetlerine ait kanun ve nizamla aykırı görüşleri hususlara dair T.C. Millî Birlik Komitesine verilecek dilekçeler aşağıdaki tarzda işleme tâbi tutulur:

a) Dilekçeler evvelâ T.C. Millî Birlik Komitesi Haber Merkezine teslim edilir, buradan numaralanarak Sekreterlikte kayıtları yapıldıktan sonra T.C. Millî Birlik Komitesi Dilekçe Bürosuna teslim edilir.

b) Bidayeten Hükümete, Danıştaya, mahkemelere ve Sayıştaya havalesi icabeden dilekçeler yine Sekreterlik kanalı ile bu makamlara sevk edilir ve dilekçe sahibine bu hususta bilgi verilir.

c) T.C. Millî Birlik Komitesi tarafından karara bağlanması icabeden dilekçeler, Dilekçe Bürosundaki raporörler tarafından hazırlanacak karar teklifi dilekçe üzerine iliştilir T.C. Millî Birlik Komitesi Hukuk Müşavirliğinin parafası alındıktan sonra, ilgili komisyona havale edilir.

d) Raporörler tarafından teklif edilen karar, komisyonca uygun görüldüğü takdirde tasdik edilerek Dilekçe Bürosuna iade edilir.

e) İlgili komisyon lüzum gördüğü takdirde kararı Komite Genel Kuruluna intikal ettirir ve oradan alınacak son karar esas ittihaz edilir

f) Dilekçe bürosu kendisine iade edilen tasdik edilmiş kararları Sekreterlik kanalı ile ilgili yerlere ulaştırır.

MADDE 28- Bir hafta zarfında karara bağlanmış olan dilekler (dilekçe numarası, dilek sahibinin adı; dileğin mahiyeti ve bu hususta verilen kararı ihtiva edebilecek şekilde) bir çizelge üzerinde özetlenir ve bu çizelge T.C. Millî Birlik Komitesi üyelerine ve Bakanlara dağıtılır. Bir ay içinde üyelerden bir itiraz vâki olmadıysa takdirde kararlar kesinleşir. Üyelerden her hangi birisi bu müddet içinde itiraz ederse karar. Dilekçe Bürosundan ilgili komisyon tarafından celbedilerek Komite Genel Kuruluna, yeniden karar alınmak üzere sunulur. Gerekirse, ilgili Bakan yahut yollayacağı temsilci dinlendikten sonra oya başvurulur.

MADDE 29- İlgili komisyon tarafından gerektiği takdirde lüzum görülen diğer komisyonların da kanaatleri alınır.

MADDE 30- Dilekçelerde imza ve dilekçe sahibinin adresinin bulunması lâzımdır. Birden fazla imzayı ihtiva eden dilekçelerde hiç olmazsa bir imza sahibinin adresi bulunmalıdır.

MADDE 31- Dilekçe sahibine en geç iki ay zarfında yazılı cevap verilir.

MADDE 32- Af veya cezaların hafifletilmesini isteyen dilekçeler mahkûmlar veya bunların aile veya akrabaları tarafından verilebilir.

Bunların Sosyal İşler Komisyonunda görüşülmesinde Adalet Bakanının veya namına göndereceği yetkili bir temsilcinin bulunması lâzımdır.

Dikkate alınacak değer ve mahiyette görülen dilekçeler hakkındaki af inhası bir rapor ile T.C. Millî Birlik Komitesine bildirilir.

Komite affa layık gördüğü şahıslar hakkında özel bir kanun çıkarır.

MADDE 33- Bakanlar kendilerine gönderilen dilekçelerle, bunlar üzerinde komisyonca verilen kararlar hakkında yaptıkları kovuşturmaları ve kendi kararlarını en geç iki ayda Sekreterliğe bildirirler.

MADDE 34- Dağıtılmış olan Meclis zamanına aid olup da kesin bir karara bağlanmamış bulunan dilekçeler de evvelki maddeler dairesinde muameleye tâbi tutulur.

MADDE 35- İktisat Komisyonu, aralarından seçeceği üç üyeyi T.C. Millî Birlik Komitesi bütçesiyle Devlet Başkanlığı ve Sayıştay bütçelerinin uygulanmasını gözetmekle görevlendirir. Görevliler incelemelerin sonucunu Millî Birlik Komitesine bildirirler.

Bütün verile emirlerini, görevliler arasından denetçi seçilen bir üye, harcanmadan önce vize eder. Bu yapılmadıkça Saymanlık hiçbir ödemede bulunamaz.

Görevli üyeler gün ve saat bildirmeden Saymanlığı ve vezneyi teftişler. Teftişin sonucu hemen orada bir tutanağa geçirilir. Bu teftişleme yılda altı defadan az olamaz. Bu sırada bütün işler durdurulur. Gerektiğinde teftiş sonucunu Millî Birlik Komitesine haber verilir.

MADDE 36- İktisat Komisyonu, Kesinhesap kanunu tasarısı ile mutabakat beyannamelerini, dairelerin harcamaları ve yüklenmeleri hakkında her üç ayda bir Sayıştay tarafından verilecek raporlarla Yüksek Murakabe Heyetince üç ayda bir verilecek raporları inceler.

Bu incelemelerin sonucunu gösteren rapor bastırılarak üyelere dağıtılır.

Bu raporlar, Genel Kurulca görüşülüp karara bağlanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kanun tasarıları ve teklifleri, gerekçe raporları

MADDE 37- Hükümetçe Komiteye sunulan kanun tasarıları bütün bakanlarca imzalanmış olmak gerekir.

Her kanun tasarısı, kanunu yürütmekle görevli bakanlarca hazırlanan gerekçe raporu ile birlikte Komite Başkanlığına gönderilir veya verilir.

Bu raporda, önce tasarının tümü, sonra maddeleri hakkında bilgiler verilir.

Gerekçe raporunda, kaldırılması veya eklenmesi istenilen hükümlerin neler olduğu ve neden kaldırılması, değiştirilmesi veya eklenmesi gerekli görüldüğü açıkça gösterilmek şarttır.

Böyle olmayan raporlar ilgili komisyonca, gerekli görülürse eksikleri tamamlanmak için Başkanlık tarafından Hükümete geri verilir.

Başkan, gelen tasarıları ilgili komisyonlara doğrudan doğruya havale eder ve bunu Tutanak Dergisine ve ilân tahtasına yazdırır.

Bu havaleye bir üye itiraz etmek isterse oturum başında söz alır.

MADDE 38- Üyelerce verilen kanun tekliflerinde bir veya daha çok imza bulunabilir.

Kanun teklifleri de, yukarıki maddede gösterildiği üzere yazılmış gerekçe raporu ile birlikte Başkanlığa gönderilir veya verilir.

Şartlarına uymayan teklifleri, sahiplerine tamamlatmak, ilgili komisyonların hakkıdır.

Kanun teklifleri de, kanun tasarıları gibi, Bakanlıkça komisyonlara doğrudan doğruya havale edilir.

Bu havalelere edilecek itirazlar için de yukarıki madde hükümlerine uyulmak gerektir.

MADDE 39- Hükümet veya teklif sahibi, verilen kanun tasarısı veya tekliflerini, gündeme konmadan önce ve Genel Kurula bildirilmek şartıyla, geri alabilir.

Şu kadar ki, bu tasarısı veya kanun tekliflerini başka bir üye veya ilgili komisyon kabullenecek olursa, görüşme devam eder.

Bu tasarısı veya teklifler gündeme konmuşlarsa, geri alınmaları Genel Kurulun kararıyla mümkündür.

MADDE 40- Türkiye Cumhuriyeti Millî Birlik Komitesince iktidarı Türkiye Büyük Millet Meclisine devredilmesine karar verildiğinde, Komitece kabul edilmemiş olan kanun tasarıları ile teklifleri yeni Meclis için hükümsüzdür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Gündem ve birleşimler

MADDE 41- Gündem, Sekreterlik tarafından hazırlanır.

MADDE 42- T.C.M.B.K. başka türlü karar vermedikçe veya Başkanlık tarafından davet olunmadıkça tatile rastlamadığı halde her gün saat (14.00) te toplanır.

Birleşim, Genel Kurulun bir gün içindeki toplantılarından oluşur. Oturum, her birleşimin dinlenme ile aralanan kesimlerinden her birisidir.

MADDE 43- Başkan saatinde toplantıyı açar, görüşmelerin sonunda kapar. Tam üye sayısının yarısından bir fazlası hazır bulunmadıkça görüşmeye bağlanamaz. Üyeler görüşmeden ev-

vel Ba kanlık Divanındaki devam cetvelini imzalarlar. Yeter sayı yok ise Başkan görüşmeye ba lanamayaca n  bildirir veya bil hare yeter sayı h s l olacağı muhtemel ise birleşimi bir saat sonraya talik ederek toplantıyı kapar. O gün toplanılmadı ı takdirde ertesi oturum için aynı gündemle toplanılır.

MADDE 44- Bir kanun tasarısının veya teklifinin görüşülmesi sırasında ilgili bakan veya yetkili temsilcinin toplantıda bulunmasına T.C.M.B.K. si karar verebilir. Bakan veya temsilciye sıraya tâbi olmaksızın söz verilir.

MADDE 45- Komite görüşmelerinin tutanakları, lüzum g r  l rs , aylıklı k tiplere and i irildikten sonra tutturulur. Tutanaklar Komite  yelerinden gayrisına gösterilmez.

Tutanak  zetleri ve Tutanak Dergileri Birle imin sonunda bir zarfa konarak T.C.M.B.K. Başkanı ve divan k tipleri tarafından hemen orada mühürlenerek T.C.M.B.K. evrak hazinesine teslim olunur. Bu tutanaklar Komite kararı olmadıkça a ılamaz ve yayınlanamaz.

MADDE 46- Başkan, meseleler g r   l r ve oya konurken, yana ve karşı, fikrini asla açığa vuramaz.

Yalnız meseleler oya konuldukt , o da oy verir.

Bir görüşmeye katılmak isterse yerini kendisinden sonra başkanlık sırası gelecek arkadaşlarından birine bırakır. G r   len madde veya mesele oylandıktan sonra tekrar yerine geçer.

Söz isteyen k tipler de bu usule uyarlar.

MADDE 47- Genel Kurulda söz kesmek, kişi  zl    ile u ra mak ve d zenli i bozacak hareketlerde bulunmak kesin olarak yasaktır.

MADDE 48- Söz söyleyen üyenin sözü, ancak, kendini bu tüzük hükümlerine uymaya ve koldan ayrılmamaya  a ıran Başkan tarafından kesilebilir.

İki defa konuya dönmeye  a ırıldıktan sonra, yine konu dışı söylemeye devam ederse, kendisinin o i  için aynı birle imde söz söylemekten yasaklanmasını, Başkan, Genel Kurula teklif eder.

Genel Kurul, g r  mesiz ve gösterme oyu ile karar verir.

MADDE 49- Kendine sata ılan, yahut, ileriye sürdüğü düşüncenin tersine bir fikir isnatlanan üyenin her zaman söz istemek hakkıdır.

Bu halde o  ye ne için söz söylemek zorunda kaldığını bildirir ve Başkan meseleyi    mler.

Başkan buna yer olmadığını bildirip de  ye direnirse, Genel Kurul, g r  mesiz ve gösterme oyu ile mesele hakkında bir karar verir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kanunların görüşülmesi

MADDE 50- Kanun tasarıları veya teklifleri bir görüşmeden sonra kesin olarak kabul edilmiş olur.

MADDE 51- Genel Kurul başka türlü karar vermedikçe hiçbir kanun tasarısı veya teklifi bastırılıp üyelere da ıtılmadan g r   lemez.

MADDE 52- Bir kanunun görüşülmesine ba lanınca Başkan gerekçe raporları ile maddeler tümünün okunması gerekli olup olmadığını Genel Kuruldan sorar.

Gerekli g r  ld kte bunlar aynıyle okunur.

MADDE 53- Bir tasarı veya teklif görüşülmeye başlanınca, Başkan, tümü hakkında düşünce-lerini bildirmek isteyenlere söz verir.

Görüşme konusunda yana ve karşı söz isteyenlerden en az ikişer üye söz söylemeden görüşmenin yeterliği oya konamaz.

MADDE 54- Görüşmenin yeterliğine karşı söz isteyenler bulunursa içlerinden yalnız birine izin verilir.

Ondan sonra gösterme oyuna başvurulur.

MADDE 55- Tüm üzerine görüşme bittikten sonra maddelere geçilmesi oya konur.

Maddelere geçilmesi oylanmazsa Başkan tasarı veya teklifin ertelenmiş olduğunu bildirir.

MADDE 56- Görüşülen bir madde birkaç mesele veya fıkradan meydana gelmişse bunların bölünerek ayrı ayrı oya konmaları teklif olundukta böyle yapılır.

MADDE 57- Kesin olarak kabulü oya konmadan önce bir tasarı veya teklifte cümle, üslup ve sıralanış bakımından eksiklik veya andırışma bulunduğu üyeler yahut komisyon tarafından ileri sürülürse metin ilgili komisyona gönderilir.

Yapılan düzeltmelerin yeniden oylanması gerektir.

MADDE 58- Tasarı veya teklifin maddeleri üzerinde görüşme bittikten sonra tümü için, yana ve karşı söz söylemek isteyenlerden yalnız birer üyeye izin verilir.

MADDE 59- Bir kanun veya bütçenin görüşülmesi sırasında her üye Hükümete, yahut sözcüye dilediği sorularda bulunabilir. Sorular, sözler bittikten sonra sıra ile olur.

MADDE 60- Devletlerle yapılmış olup onanmaları 491 numaralı Teşkilâtı Esasiye Kanununun 26'ncı maddesi gereğince Komite'nin iznine bağlı bulunan andlaşma ve sözleşmelerin onanmasını isteyen kanun tasarıları Komiteye sunulduktan o andlaşma ve sözleşmenin içindeki maddeler oya konamaz ve metinleri üzerinde değişiklik teklif edilemez.

Maddeler hakkında yapılacak itiraz, tasarinın komisyona geri verilmesini istemekle olur.

Bu itiraz, görüşmeden sonra dikkate alınır, tasarı, komisyona verilir.

Komisyon incelenmek için kendisine verilen tekliflerin tümü hakkında bir rapor yazar.

Bu rapor bastırılıp üyelere dağıtılır.

Komisyon, raporunda, tasarinın kabul edilmesine, geri bırakılmasına veya retlenmesine karar verir.

Geri bırakma kararında şu gerekçeler bulunur:

"Komite, andlaşma veya sözleşmenin şu ve bu maddeleri (geri bırakmayı gerekli kılan maddeler tamamıyla yazılmaktadır) hakkında Hükümetin dikkatini çekerek onanması için gerekli izni ni geri bırakır."

Bu andlaşma veya sözleşmeler hakkında komisyon, değişiklik teklifleri ile ilgili raporunu, itirazı uğramayan maddelerin görüşülmesi biter bitmez, Genel Kurula sunar.

MADDE 61- T.C.M.B.Komitesinin kabulüne bağlı olarak Hükümetçe yapılan sözleşmelerle bunların onanmasını isteyen kanun tasarıları hakkında da geçen maddedeki usule uyulur.

MADDE 62- Geçici 1 numaralı Kanunun 18 inci maddesinin 1 inci fıkrası gereğince Devlet Başkanının ilânını uygun görmeyip gerekçesi ile birlikte bir daha görüşülmek üzere yedi gün için-

de Komiteye geri verdiği bir kanun, Genel Kurula haber verildikten sonra, ilgili komisyona havale olunur.

Komisyon Devlet Başkanının geriverme gerekçesini de okuduktan sonra o kanunun üzerinden yeniden görüşme açar ve sonunda raporunu Genel Kurula sunar.

Geri verilmiş bir kanun, henüz oylanmamış her hangi bir kanun tasarısı veya teklifi gibi, Genel Kurulda yeniden görüşülür ve sonuçlanır.

ALTINCI BÖLÜM

Değiştirgeler

MADDE 63- Bir komisyona havale edilmiş kanun tasarısı veya teklifi hakkında bir veya birkaç üye değişiklik teklif etmek isterse, bir değiştirge yazarak başkana sunarlar.

Değiştirgelerde bunların kanunun hangi maddesi, yahut bütçenin hangi bölümü ile ilişkin oldukları açıkça gösterilmelidir.

Bu değiştirgeler komisyon raporuna ek olarak sahiplerinin gerekçeli anmalıkları ile birlikte bastırılarak, haklarında komisyonca verilen kararın ne olduğu ve sebepleri bildirilir.

Tasarı Genel Kurulda görüşülürken, sıra o değişiklik istenen madde veya fıkralara geldikte, teklif sahibi gerekçesini etraflıca anlatır ve hazır üyelere kendisini destekleyen bulunursa iş görüşmeye konur; bulunmazsa görüşülmesinden vazgeçilir.

MADDE 64- Kanun tasarısı veya tekliflerinin Genel Kurulda görüşülmesi sırasında sunulan değiştirgelerin ilgili komisyona havale edilmesini sözcüsü isterse, böyle yapılır.

MADDE 65- Kanun tasarısı veya tekliflerinin Genel Kurulda görüşülmesi sırasında sunulan değiştirgelerin komisyona havale edilmesi komisyon tarafından istenmemişse değişikliklerin gerekçeleri sahipleri tarafından kısaca anlatılır.

Bunun üzerine değiştirgenin dikkate alınıp alınmamasına Genel Kurul karar verir.

Dikkate alınırsa komisyona havale olunur. Komisyon isterse teklifi hemen orada kabul eder.

MADDE 66- Değişiklik teklif edenler değiştirgelerinin havale olduğu komisyonda fikirlerin bildirmek dilerse komisyon bunları dinlemekle ödevlidir.

MADDE 67- Değiştirgeler asıl maddeden önce oya konur.

MADDE 68- Eklenmesi istenen maddeler için de değiştirgeler hakkındaki usule uyulur.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kanunların yorumlanması

MADDE 69- Bir kanunun yorumlanması gerektiğinde, yorum istemi ile bunun gerekçelerini gösteren tezkere yahut önerge, o kanunu ilk defa görüşmüş olan komisyona havale olunur.

O kanunu özel bir komisyon incelemişse komisyondan ikişer üye alınarak geçici bir komisyon kurulur.

Komisyon raporu Genel Kurula sunularak yorum fıkrası görüşülür. Asıl kanunun kabulü için hangi usul ve çokluk yeter sayısı gerekli ise yorum fıkrası da aynı usul ve yeter sayıya bağlıdır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Oylama

MADDE 70- Görüşülen meseleler hakkında Komitede 3 surette oy verilir:

- a) Gösterme oyu (El kaldırmak veya ayağa kalkmak);
- b) Açık oy;
- c) Gizli oy (Belgisiz yuvarlakların kutuya atılmasıdır).

MADDE 71- Açık oy şu şekilde verilir:

Soyadı alfabetik sırasına göre ismi okunan üyeler ayağa kalkarak kabul, ret, çekinsek kelimelelerinden birini söyleyerek oylarını bildirirler. Bu oylar kaydedilir ve tutanağa geçirilir. Karar yana veya karşı olanların miktarına göre belirlir. Komitede her üye bir oy sahibidir. Oylar eşit olursa Başkanın bulunduğu tarafın oyuna uyulur. Gösterme oyuna başvurmak gerekli olmayan işlerde üyelere 5'i açık oylama isterse bunun yapılması mecburidir.

MADDE 72- Üyelerden 5'i gizli oylama isterse Komite görüşmesiz olarak salt çoğunlukla karar verdiği takdirde öyle yapılır.

MADDE 73- Bütçe kanunu tasarısı, yeniden vergi koyma, bir vergiyi kaldırma, yahut vergileri artırma veya eksiltme, andlaşma ve sözleşmeleri onama ile ilişkin kanun tasarıları için doğrudan doğruya açık oya başvurulur.

MADDE 74- Genel Kurulda ve komisyonlardan seçimler, tam üye sayısının yarısından bir fazlasının salt çoğunluğu ile yapılır.

MADDE 75- Bütün görüşmeler, aksine bir hüküm olmadıkça, tam üye sayısının yansından bir fazlasının salt çoğunluğu ile karara bağlanır.

Yeter sayı olmadığı için oylama yapılmazsa görüşülen işin karara bağlanması ertesi oturuma bırakılır, ikinci defa oy verenlerin sayısı ne olursa olsun sonuç geçerlidir.

MADDE 76- 491 numaralı Teşkilâtı Esasiye Kanununun yürürlükte kalmış olan hükümlerinin ve 1 numaralı geçici kanunun hükümlerinden her hangi birinin değiştirilmesi veya kaldırılması, T.C.Millî Birlik Komitesi üyelerinin beşte birinin teklifi üzerine beşte dördünün oyu ile mümkündür.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Tutanaklar

MADDE 77- T.C.M.B.K. de iki türlü tutanak vardır.

a) Harfî harfine tutanak; bu tutanak Tutanak Dergisine geçer ve Komite salonundaki ilân tahtasına asılır. Bu tutanağa itiraz vukuunda itiraz sahibi ilk oturumda söz alır veya Başkanlığa bir tezkere gönderecek gelecek Tutanak Dergisinin sonuna aynen geçirilmesini sağlayarak düzelttirir. Harfî harfine tutanağın Resmî Gazetede yayımına Komitece karar verilebilir.

b) Tutanak özeti; bu Özet gelecek Birleşim günü Tutanak Dergisine geçirilir ve Komite salonundaki levhaya asılır. Bu özete üye tarafından bir itiraz olursa harfî harfine tutanağa başvurularak düzeltilir ve bu suretle bir daha yayınlanır ve ilân tahtasına asılır. Tutanak Özeti oturumdaki başkan ve iki kâtip imzalarlar. Tutanak levhadan, indirildikten sonra dosyalanır ve mühürlenecek T.C.M.B.K. Evrak Hazinesine teslim olunur.

ONUNCU BÖLÜM

Soru

MADDE 78- Her üye, Hükümet adına Başbakana yahut Bakanlara sözlü veya yazılı sorularla bulunabilir.

MADDE 79- Soru açıkça gösterilmiş işler hakkında bilgiler istemektir.

MADDE 80- Cevabı gerek yazılı, gerek sözlü olarak istenen bir soru her halde yazılı olarak verilmelidir.

Soru önermeleri başkanlığa sunulur.

Başkan bu önermeleri verilir verilmez tutanak dergisine geçirir ve bir tezkere ile ilgili bakana bildirir.

MADDE 81- Soruya yazılı cevap istenmişse gelecek cevap soru ile birlikte olduğu gibi Tutanak Dergisinin sonuna konur.

Soruya sözlü cevap istenmişse, Başkanlık tezkeresini aldıktan en geç iki birleşim sonra Bakan ona Komitede cevap verir.

Cevaptan önce Başkan soruyu kâtiplerden birine okutur.

MADDE 82- Bakan, bir soruya cevabını kamu faydası düşüncesiyle, yahut gerekli bilgilerin elde edilmesi için, belli bir zaman geciktirecekse bunu soru yazılı ise yazılı, sözlü ise sözlü olarak bildirir. Bir soruya gününden önce cevap vermek de Bakanın hakkıdır.

MADDE 83- Soru sahibi cevap gününde hazır bulunmazsa mesele bir defalık olmak üzere gelecek birleşime bırakılır. Gene bulunmazsa soru düşer.

Fakat sahibi isterse bir başka önerge ile yalnız bir defa daha aynı soruyu yenileyebilir.

MADDE 84- İlgili bakanın cevabından sonra düşüncesini bildirmek yalnız soru sahibi üyenin hakkıdır.

Ancak bu bildirme on beş dakikadan fazla süremez.

MADDE 85- Bütçe tümünün görüşülmesi sırasında yahut bir bakanlığın bütçesi görüşülürken bir üye sorular hakkındaki usule bağlı olmaksızın bunlar üzerine bakanlardan istediği sorularda bulunabilir ve gerekli gördüğü açıklamaları isteyebilir.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Gensoru

MADDE 86- Bir mesele hakkında Başbakana veya bakanlara gensoru açılmasını teklif eden bir üye Başkana gensoruyu gerektirecek işi açıkça gösteren bir önerge verir.

Bu önerge Genel Kurulda okunduktan sonra kabul edilmesi yahut retlenmesi görüşmesiz gösterme oyu ile kararlaştır.

Kendisine gensoru açılacak Bakanın o gün Komiteye gelmesi veya emri altındaki yüksek memurlardan birini göndermesi için Başkan tarafından, o Bakana, hakkında gensoru açılacak meseleyi açıkça gösteren bir çağrılık yazılır.

MADDE 87- Önerge sahibi Genel Kurulca gensorunun günü belli edilinceye kadar önergesi ni geri alabilir.

Günü belli olmuşsa, bu önerenin geri alınması, Genel Kurulun görüşmesiz gösterme oyu ile karar vermesine bağlıdır.

MADDE 88- Sahibi tarafından geri alınan bir gensoru önergesini başka bir üye kabullenebilir.

MADDE 89- Çağrılan Bakan belli günde ya kendisi gelerek, yahut emri altındaki daire reislerinden birini yollayarak Genel Kurulda meseleyi açıklar.

Ondan sonra teklifin sahibi yahut birkaç kişi iseler önce ilk imzanın sahibi ve onun ardınca ötekiler, yana ve karşı söz söyleyebilirler.

MADDE 90- Bakan tarafından yapılan açıklama ve üyelerce karşılık olarak söylenen sözlerden sonra bir önerge verilmezse Başkan gündeme geçer.

MADDE 91- Gensoru görüşmelerinin yeterliği ile gündeme geçilmesi hakkındaki önergeler öncelikle oya konur.

MADDE 92- Sadece gündeme geçilmesi kabul olunmazsa gerekçeli önergelere sıra gelir.

Bunların bir komisyona havale edilmeleri kararlaştırılmazsa önce Hükümetin yeğlediği önerge açık oya konur.

MADDE 93- Gerekçeli bir önergeye bir fıkra eklenmesi hakkında yapılacak teklifin her halde önerenin oya konmasından önce yazılması ve Genel Kurula sunulması gerektir.

MADDE 94- Komisyona havale olunmuş önergeler hakkındaki komisyon raporları acele olarak görüşülür.

Komisyon raporu retlenirse gerekçeli önergeler Başkanlığa sunulma sırasıyla okunarak oylanır.

MADDE 95- Bir gensoruya, görüşüleceği gün üzerinden üç birleşim geçtikten yahut görüşülmesine başlandıktan sonra başka bir gensoru katılamaz.

Bütçe görüşmeleri arasına hiçbir gensoru sokulamaz.

MADDE 96- Bir gensoruya başka gensorular katılırsa her gensoru önergesinde ilk imzası olan, yahut o bulunmazsa, imza edenlerden bir başkası dinlenmedikçe görüşmenin yeterliği istenemez.

MADDE 97- Üyeler gensorunun sonucu ile ilişkin önergeler verebilirler.

Bu önergeler açık oya konur.

Beş üye tarafından istenirse, gizli oya da başvurulur.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Komite soruşturması

MADDE 98- Hükümete açılan bir gensorunun, yahut bütçenin görüşülmesi sırasında veya sonunda yahut doğrudan doğruya geçici 1 numaralı Kanunun 19 ncu maddesinin 1 ve 2 nci fıkralarında gösterildiği üzere Hükümetin genel siyasetinden ve bakanlıkların yerine getirmek ve yürütmekle ödevli oldukları görevlerden dolayı, Bakanlardan birinin veya Bakanlar Kurulunun ceza-
li, yahut akçalı sorumu gerektiren eylemlerde bulunduklarından bahsedilerek soruşturma yapılması istenirse Başkana bir önerge verilerek gerektir.

Bu önerge Başkan tarafından Genel Kurula sunulur. İlgili Bakana, yahut Bakanlara da haber verilir.

MADDE 99- Adalet makamlarınca bir işin kovuşturulması sırasında, Bakanlardan birinin görevinden doğan bir işten dolayı görev bakımından verilen bir kararla Komiteye başvurulursa Genel Kurul bu işte Komite soruşturması gerekip gerekmediğini anlamak için önce beş kişilik bir komisyon kurar. Genel Kurula bu komisyonun raporu sunulur.

MADDE 100- İlgili bakan ile önergeyi veren veya verenler, yahut raporu yazan komisyon dinlendikten sonra önergenin, yahut raporun dikkate alınması gerekip gerekmediğini Genel Kurul görüşüp gösterme oyu ile karar verir.

İlgili Bakan o sırada üye veya bakan değilse Komite bir önel gösterip onun yalnız yazılı savunmasını almaya karar verir.

MADDE 101- Genel Kurul Soruşturmaya girişilmesini seçeceği yeteri kadar üyesi bulunabilecek özel bir Soruşturma Komisyonuna havale eder.

MADDE 102- Soruşturma ile ödevli komisyon, Hükümetin bütün araçlarından faydalanabileceği gibi istediği kağıtlara ve belgelere de el koyar.

MADDE 103- Genel Kurul kararında, soruşturma ile ödevli komisyonun görevini ne kadar zamanda bitireceği, gerekirse başka yerlere de gidip gitmiyeceği gösterilir.

Bu komisyon Bakanları sorgulayabileceği gibi dışardan da herkesi, tanık, yahut bilirkişi olarak dinlemeye yetkilidir.

Çağırılan tanıklar gelmek zorundadırlar. Gelmezlerse haklarında Ceza yargılamaya usulündeki hükümler uygulanır.

MADDE 104- Bir gensoru üzerine soruşturmaya girişilmişse soruşturma ile ödevli komisyon bir sonuca varıncaya kadar o iş hakkında yeniden bir gensoru önergesi verilemez.

MADDE 105- Komisyonun son raporu cezalı ve akçalı sorumu gerektiriyorsa soruşturma kağıtları, Geçici 1 numaralı Kanunun 6 nci maddesi gereğince Komite kararıyla kurulacak Yüksek Adalet Divanına en çok on beş gün içinde verilir.

MADDE 106- Komite bir iş hakkında doğrudan doğruya bilgilenmek isterse kendi üyelerinden seçeceği beş kişilik bir soruşturma komisyonu kurar, yahut Komite komisyonlarından birini bu işle ödevler.

Bu gibi soruşturmalara girişilmesini ya üyeler, yahut komisyon teklif edebilir.

Bu komisyon Hükümetin bütün vasıtalarından faydalanır ve istediği evrak ve vesikalara el kor.

MADDE 107- Bu komisyonun nihai raporu cezai ve malf mesuliyeti gerektiriyorsa tahkikat evrakı on gün içinde Yüksek Adalet Divanına teslim olunur.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Dokunulmazlık

MADDE 108- Bir üyenin dokunulmazlığının kaldırılması için vukubulacak talepler mahkemelerden Adalet Bakanlığına tebliğ olunur. Adalet Bakanlığı gerekçeli bir tezkere ile bu talebi T.C.M.B.K. Başkanlığına gönderir. Başkan dileği komite gündemine alır ve durumu açıklar.

Komitede gizli oyla üç kişilik bir Tahkik Komisyonu seçilir. Bu komisyon bütün evrakı tetkik eder. Şikâyet olunan üneyi dinler. Komisyon, kendisine tevdi edilen evrakı 15 gün içinde mütalâasıyla birlikte Komiteye arz eder. Tahkikat mevzuu Geçici 1 numaralı Kanunun 10 ve 11 inci

maddelerindeki suçlardan biri ise Komite, üyelerinin 6/7 sinin katılacağı toplantıda 4/5 inin oyu ile karar verirse üye hakkında soruşturma açılır.

MADDE 109- Komite üyesi komisyonda ve Genel Kurulda kendini savunur veya bir arkadaşına savundurur.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Disiplin cezaları

MADDE 110- Bu Tüzük gereklerinin korunması bakımından, üyelerin uğrıyacakları cezalar üç türdür:

I- Uyarma;

II- Kinama;

III- Geçici olarak Genel Kuruldan çıkarma.

MADDE 111- Uyarma cezasını gerektirecek hareketler şunlardır:

I- Söz kesmek;

II- Düzeni bozmak;

III- Kişi özlüğü ile uğraşmak.

MADDE 112- Uyarma cezasını ölçümlemek ve yerine getirmek Başkanlığın hakkıdır.

Uyarma cezasına uğriyan üye bunu eslemekle beraber kendini temize çıkarmak isterse, izin verilir.

İzin almaksızın söz söylediğinden dolayı uyarma cezasına uğriyan üye, birleşimin yahut oturumun sonunda söz alabilir.

Bununla beraber Başkan o üyeye, birleşimin, yahut oturumun sonunu beklemeden de söz verebilir.

Başkan, üyenin açıklamalarını yeterli bulmazsa, uyarma cezasını geri almaz.

Kâtipler bunu kaydederler.

Bir Üye bir birleşimde iki defa uyarma cezasına uğrarsa bu, tutanak, özetine geçirilir

MADDE 113- Bir birleşimde iki defa uyarma cezasına uğriyan bir üyenin birleşimin sonuna kadar söz söylemekten yasaklanmasını, Başkanın teklifi üzerine Genel Kurul, görüşmesiz gösterme oyu ile kararlaştırabilir.

MADDE 114- Kinama cezasını gerektiren hareketler şunlardır:

I- Bir birleşimde iki defa uyarma cezasına uğramışken bunu gerektiren hareketlerden vazgeçmemek;

II- Bir ay içinde üç defa uyarma cezasına uğramak;

III- Komitede bir gürültüye sebeb olmak, yahut Komitenin işlerine katılmaktan kaçınmak için bağdaşmaya Genel Kurulda açıkça ve gürültü ile önyak olmak;

IV- Arkadaşlardan birine ve yahut birkaçına hakarete veya sözle tehditte bulunmak.

MADDE 115- Genel Kuruldan geçici olarak çıkarma cezasını gerektiren hareketler şunlardır:

I- Kinama cezasına uğradıktan sonra da gene o cezayı gerektirecek hareketlerden vazgeçmemek;

II- Bir birleşimde üç defa kınama cezasına uğramak, Devlet Başkanına, Komite Başkanına, Komiteye, Bakanlar Kuruluna tehditte veya hakarete bulunmak;

III- Genel Kurul görüşmelerinde halkı zor kullanmaya, başkaldırmaya, ayaklanmaya, yahut Anayasa hükümlerine karşı koymaya kışkırtmak;

IV- Komite yapıları yahut başkanlıkları içinde yasak bir eylemde bulunmak.

MADDE 116- Kınama ve geçici olarak Komiteden çıkarma cezaları Başkanın teklifi üzerine Genel Kurulca görüşmesiz, gösterme oyu ile kararlaştırılır.

Böyle bir cezaya uğratılması teklif edilen üyenin açıklamalarda bulunmak, yahut bunu bir arkadaşına yaptırmak hakkıdır.

Kınama ve geçici olarak Genel Kuruldan çıkarma cezaları, tutanak özetine geçirilir.

MADDE 117- Geçici olarak Genel Kuruldan çıkarma cezasına uğrıyan bir üye için izin alıp, açıkça af dilerse yine Genel Kurula girmek hakkını kazanır.

Tekrarlayıcılar, bu haklarını yitirirler.

MADDE 118- Genel Kuruldan geçici olarak çıkarılma cezasına uğrıyan üye, toplanma salonundan hemen çıkmakla ödevli ondan sonra da bir birleşim salona girmekten yasaklıdır.

Bu cezaya uğrıyan üye salondan çıkmak istemezse birleşime ara verilir, Başkan o üyeyi salondan çıkarır.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

İzinlilik

MADDE 119- Komite üyelerinin bir haftadan az izin istekleri sekreterlikçe kaydedilir.

Bir hafta veya daha fazla izinler Başkanlık Divanınca verilerek Komiteye arz edilir.

MADDE 120- İzinsiz birbiri ardına üç birleşimde bulunmıyan üye ihtar alır.

Bu hal devam ettiği takdirde Komitece bir karar verilir.

ON ALTINCI BÖLÜM

Başkanlık Divanının görevleri

MADDE 121- Başkanlık Divanının görevleri şunlardır:

I- İç hizmetlerin kuruluşu ve Komite memur ve hizmetlileri hakkında Memurlar Kanununun nasıl uygulanacağı ve o kanuna göre disiplin komisyonu kurulması hakkında danışma yoluyla fikir vermek;

II- Komite bütçesini hazırlamak;

III- Dairede değişiklik, onarma ve başka yapılar yapılmasına karar vermek.

MADDE 122- Başkanlık Divanı üyelerinden birinin, yahut birkaçının ayrı ayrı üzerlerine aldıkları işlerden dolayı yapılacak itirazlar ve şikâyetler üzerinde Divan, bütün üyelerinin bulunduğu bir toplantıda görüşür, gereken tedbirleri kararlaştırır.

MADDE 123- Başkanlık Divanında oylarda eşitlik olursa, Başkanın iki sayılır.

MADDE 124- Genel Kurulda yapılmış seçimlerden çıkan içtüzük meseleleri, Başkanlık Divanınca görüşülür.

MADDE 125- Başkanlığın görevleri şunlardır:

I- Dışarda Komiteyi temsil etmek;

II- Tüzük hükümlerini uygulamak;

III- Görüşmeleri idare etmek;

IV- Tutanak dergisi ile tutanak özetinin hazırlanmasını gözetmek;

V- Bütün Komite memurlarını Başkanlık Divanına danıştıktan sonra tayin etmek, veya Memurlar Kanununa göre haklarında işlemde bulunmak ve İdare Âmirlerinin teklifi üzerine hizmetleri işe almak veya işten çıkarmak;

VI- Başkanlık Divanına reislik etmek;

VII- Başkanlık Divanı kararlarının tamamıyla yürütülmesini ve uygulanmasını denetlemek ve sağlamak;

VIII- Komisyonları ve kalemleri denetlemek.

MADDE 126- Kâtiplerin görevleri şunlardır:

I- Görüşmelerin tutulmasını gözetmek, tutanak özetini düzeltmek, tutanağı da, özetini de imzalamak;

II- Genel Kurulda kâğıtları okumak;

III- Birleşimden önce söz isteyenleri yazmak;

IV- Yoklama yapmak;

V- Oyları saymak ve ayırmak;

VI- Kapalı oturumlarda tutanak yazmak.

MADDE 127- İdare Âmirlerinin görevleri şunlardır:

I- Komite yapıları ile salonlarının, döşemeleri ile içindekilerin ve bütün eşyanın korunmasına bakmak, bunların düzenlice defterlerini tutmak;

II- Özel törenleri tertiplemek ve idare etmek;

III- Kolluk işlerini;

IV- Hizmetlilerin işlerini;

V- Giderlerin ödenmesini gözetmek;

VI- Başkanlık Divanına danıştıktan sonra Komite bütçesini hazırlayıp gene Başkanlık Divanına vermek;

VII- Girişimleri uygulamak.

MADDE 128- İdare Âmirleri, Komitenin ara verme zamanlarında nöbetleşe Başkentte otururlar.

MADDE 129- İdare Âmirleri görev ve sorumlularda ortaklırlar.

MADDE 130- Düzenliğin korunması, görüşmelerin açık ve serbest olmasının sağlanması, gerekirse polis kuvvetiyle asker müfrezesinin kullanılması işlerinde İdare Âmirleri, Başkanın yürütme araçlarıdır.

MADDE 131- Komite üyeleri, Başkanlık Divanı ve idare işleri hakkında Başkana yazılı, yahut sözlü sorularda bulunabilirler.

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Kolluk işleri

MADDE 132- Başkan, Komitenin iç ve dış güvenliği için gerekli tedbirleri almakla ödevlidir.

Polis kuvvetiyle koruyucu asker müfrezesi ancak Başkanın komutası altındadır.

MADDE 133- Komisyon odalarına Komite üyelerinden, Komite memur ve hizmetlilerinden, Araştırma ve İnceleme Kurulu üyelerinden, Hükümetin iş için gönderdiği: memurlardan ve çağırılan uzmanlardan başka kimsenin girmesi yasaktır.

Girenler, Başkan yahut İdare Amirleri tarafından dışarı çıkarılır.

Komite yapılarını gezip görmek isteyenlere Başkan, ancak iş zamanından başka bir saatte izin verebilir.

MADDE 134- Komite birleşimlerinin devamı süresince dinleyicilerin kendilerine ayrılmış yerlerde başları açık oturmaları ve ses çıkarmamaları gereklidir.

Dinleyicilerden beğenmeyi yahut beğenmemeyi gösterecek bir söz söyleyen veya harekette bulunan olursa, düzenliği koruma ödevinde olanlarca hemen dışarı çıkarılır.

Genel Kurul görüşmelerini bozanlar, gerekirse hemen yetkili makama teslim olunurlar.

MADDE 135- Komite yapıları yahut bağlanıkları içinde, Komite üyesi olmıyan bir kimse suç işler ve o suç da savcılığın kendiliğinden kovuşturma yapamayacağı eylemlerden olursa Başkanlık, suçluyu dışarı çıkarır.

Suç, savcılıkça kendiliğinden kovuşturma yapılacak eylemlerden ise Başkanlık suçluyu Adalet makamlarına teslim eder. Bu yerlerde bir Komite üyesi cinayetten suçüstü yakalanırsa Başkan, İdare Amirleri eliyle, suçlunun Komite yapısı dışına çıkmasını önleyecek tedbirleri alır ve savcıyı çağırıp kovuşturmaya girilmesi gerektiğini bildirerek suçluyu ona verir.

İşlenilen suç, suçüstü cinayetten başka, fakat doğrudan doğruya savcılığın kovuşturmasını gerektiren bir eylem ise, Başkanlık, İdare Amirleri eliyle gereken ilk soruşturmaları yaptırır, soruşturma kâğıtlarını adalet makamlarına verir.

Adalet makamları o suçun dokunulmazlığın kaldırılmasını gerektiren suçlardan olduğunu ölçülürse Başbakanlık yolu ile göndereceği istem kâğıdı Genel Kurula sunulur.

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

Komitenin iç hizmetleri

MADDE 136- Komitenin tümü, ile bulunmıyacağı törenlerde Başkanlık Divanı Komite adına hazır bulunur.

Komite adına bir heyet gönderilecekse üyelerin sayısı Genel Kurul tarafından kararlaştırılır ve bu üyeler ad çekme ile ayrılır.

MADDE 137- Genel Kurulda Bakanlar adına söz söylemek için gönderilecek birinci sınıf daire reisleri her iş yahut bir iş için demekte bulunmaya bakanlarca izinli kılındıklarını gösteren, Başkanlığa yazılmış bir tezkere getireceklerdir.

Bu tezkere, görüşmeden önce Başkanlığa verilir. Başkan, gelen kimsenin hangi bakanlık adına söz söyleyeceğini Genel Kurula bildirir.

Sayıştay Başkanı ile ikinci başkanları, gereğinde Komitede açıklamalarda bulunabilirler.

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

Kitaplık

MADDE 138- İki İdare Amiri ile Sosyal İşler Komisyonunca seçilecek bir üye kitaplığı gözetim altında bulundurulur.

MADDE 139- Kitaplık işleriyle görevli kurulda, kâtiplik eden Kitaplık Müdürünün danışma oyu alınır.

MADDE 140- Kitap, gazete, dergi, harita ve bu çeşit şeylerden hangilerinin satın alınacağını kurul kararlaştırır.

Her Komite üyesi de satınalma hakkında teklifte bulunabilirse de bu teklifleri dikkate alıp almamak kurulun hakkıdır.

MADDE 141- Müdür, Kitaplık eldesinin düzenlice defterini tutmakla ödevlidir ve bundan sorumludur.

Kitaplığın açık olduğu saatlerde ya müdürün, yahut yardımcısının orada bulunması şarttır.

MADDE 142- Kitaplardan hangilerinin kitaplıktan çıkarılamayacağını ve hangilerinin Komite üyelerine eğreti verilebileceğini kurul kararlaştırır.

Alındısı verilmeden hiçbir kitap Kitaplıktan çıkarılamaz. Komisyonlar diledikleri kitapları incelemek için alabilirlerse de komisyon odalarından dışarıya çıkaramazlar.

Komite üyelerinin eğreti aldıkları kitapları en çok bir ayda geri vermeleri şarttır.

Bir ay içinde geri getirilmeyen kitapları müdür bir tezkere ile ister. istendikten sonra bir hafta içinde geri verilmeyen kitaplar, alan Komite üyelerine ödetilir.

YIRMİNCİ BÖLÜM

Bu Tüzüğün dayanakları

MADDE 143- Bu Tüzüğün değiştirilmesi, bir yahut daha çok maddesinin kaldırılması, bu Tüzüğe bir yahut daha çok madde eklenmesi için yapılacak teklifler önce Güvenlik Komisyonunda incelenir, sonra kanun görüşmeleri usulüne uyularak Komitede görüşülüp sonuçlanır.

MADDE 144- Bu Tüzük maddelerinin yorumu kanunların yorumlanması usulünce olur.

MADDE 145- Bu Tüzük kabulünden başlayarak yürürlüğe girer.

MADDE 146- Bu Tüzük Türkiye Cumhuriyeti Millî Birlik Komitesi tarafından yürütülür.